

Telewizja a kultura. Czy we współczesnym świecie możemy egzystować bez telewizji?

- [Telewizja a kultura. Czy we współczesnym świecie możemy egzystować bez telewizji?](#)

Telewizja a kultura. Czy we współczesnym świecie możemy egzystować bez telewizji?

Spektakl „Niespodzianka”, dramat Karola Huberta Rostworowskiego, reż. Jana Świdorski, występują: Halina Gryglaszewska, Jan Świdorski, Jerzy Szmidt, Joanna Szczepkowska, Zbigniew Koczanowicz, Bohdan Ejmont, Tadeusz Jastrzębowski, Jan Piechociński, Jan Prochyra, Bogusław Sar, Paweł Wawrzecki, tvp.pl, CC BY 3.0

Ważne daty

- 1878 – wynalezienie lampy elektronowej przez Williama Crookes'a
- 1906 – Boris Rosing dokonuje pierwszej próby przesłania ruchomego obrazu na odległość
- 1926 – John Logie Baird przeprowadza pierwszy w historii pokaz działającego systemu telewizyjnego
- 1929 – pierwsza emisja programu stacji BBC
- 1936 – regularne nadawanie programu telewizyjnego; transmisja z Igrzysk Olimpijskich w Berlinie
- 1969 – transmisja pierwszego lądowania na Księżycu
- 1940 – pierwsze eksperymentalne transmisje w kolorze (USA)
- 1952 – *Telewizja Polska* zaczyna regularne nadawanie
- 1953 – kolorowy program telewizyjny

- 1962 – satelita TELSTAR przekazuje pierwsze sygnały telewizyjne
- 1973 – wprowadzenie pierwszego teletekstu przez BBC i Independent Television
- 1979 – opracowanie przez Matsushita płaskiego odbiornika z ciekłokrystalicznym wyświetlaczem
- 1986 – cyfrowe systemy transmisyjne
- 1989 – w Wielkiej Brytanii wprowadzono telewizję satelitarną
- 1990 – wprowadzenie przez BBC cyfrowego systemu stereofonicznego (NICAM)
- 1992 – USA – w pełni cyfrowa telewizja wysokiej rozdzielczości

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Scenariusz zajęć do pobrania.

Plik o rozmiarze 62.45 KB w języku polskim

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń:
 - 6) wymienia różne formy mediów kultury (słowo mówione, pismo, książka, obraz malarski, fotografia, film, program telewizyjny, spektakl teatralny) oraz użycia (nowe media, media masowe, media interaktywne, multimedia);
 - 7) wyjaśnia, na czym polegają różne formy kontaktu z kulturą (odbiór bierny, aktywny, konsumpcja, produkcja, twórczość, użytkowanie, uczestnictwo, animacja).
2. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:
 - 1) wypowiada się – w mowie i w piśmie – na temat wytworów kultury i ludzkich praktyk w kulturze (zachowań, obyczajów, przedmiotów materialnych, dzieł sztuki).

Nauczysz się

nazwiesz rodzaje programów telewizyjnych;

wskażesz pozytywne i negatywne strony telewizji;

wyrazisz swoją opinię na temat audycji telewizyjnych.

Historia telewizji

Początki telewizji sięgają roku 1878, kiedy to Anglik William Crookes wynalazł [lampę elektronową](#) emitującą [promieniowanie katodowe](#). Następnie w 1884 r. Paul Nipkow wynalazł tzw. tarczę Nipkowa, urządzenie do mechanicznej analizy obrazu. Karl Ferdinand Braun zmodyfikował wynalazek Crookes'a, dając początek prototypu [kineskopu](#). Liczne

eksperymenty doprowadziły, że Boris Rosing w 1906 roku dokonał pierwszej udanej próby przesłania obrazu ruchomego na odległość. W 1926 r. John Logie Baird przeprowadził pierwszy w historii pokaz działającego systemu telewizyjnego. Z kolei pierwszym emitowanym programem był projekt stacji BBC z 1929 r. a siedem lat później, rozpoczęto regularne nadawanie programu telewizyjnego. W 1936 r. pokazano transmisje z igrzysk olimpijskich w Berlinie. Natomiast w 1969 r., nieliczni wówczas posiadacze telewizyjnego odbiornika, mogli podziwiać pierwsze lądowanie człowieka na Księżycu.

Telewizor Telefunken z 1936, bs.cyty.com, CC BY 3.0

Smart TV, to urządzenie określane jako „inteligentny” telewizor, który stanowi połączenie nowoczesnego telewizora z komputerem, dzięki czemu możliwe jest nie tylko oglądanie różnych programów telewizyjnych, ale także wszechstronne korzystanie z Internetu i z wielu różnych aplikacji. Smart TV ma również możliwość przeglądania stron internetowych, odwiedzania serwisów społecznościowych czy przeprowadzania rozmowy na komunikatorze Skype.

Wpływ telewizji na życie człowieka: programy informacyjne i lifestyleowe

Wpływ telewizji na życie przeciętnego człowieka ma dziś niebagatelne znaczenie. Stacje telewizyjne prześcigają się, by zatrzymać widza przy sobie widza przy sobie. Proponują programy różnych dziedzin życia i na każdy temat.

Jednym z najpopularniejszych rodzajów programów są programy informacyjne. Dają one pogląd na obecną sytuację w kraju i na świecie. Ukazują najważniejsze wydarzenia dnia. Widzowie mogą dowiedzieć się o konkretnym wydarzeniu na świecie, bez względu gdzie się znajdują, wystarczy, że mają dostęp do telewizji. Przepływ informacji jaki dokonuje się przy pomocy telewizji ukazuje jej potęgę i wpływ na ludzi na całym świecie. Oczywiście należy pamiętać, iż telewizja i programy informacyjne mogą być również idealną platformą do celów propagandowych. To w jaki sposób dane wydarzenie zostanie przedstawione, zależy od sztabu osób przygotowujących relację, dlatego, to samo wydarzenie, może mieć zupełnie odmienny wydźwięk w zależności od nadawanej stacji telewizyjnej.

Nigella Lawson, yorkmix.com, CC BY 3.0

Ogromny wpływ na współczesne społeczeństwo mają dziś programy lifestyleowe. Propozycje sugerowane przez różne programy dotyczące np. gotowania, urządzania mieszkania czy ogrodu, pokazują widzom nowe rozwiązania i trendy, a ich prowadzący inspirują ludzi na całym świecie do wprowadzania tych zmian. Niekwestionowaną królową tego gatunku jest

Amerykanka Martha Stewart, autorka licznych programów telewizyjnych i książek, która w swojej twórczości edukowała Amerykanów jak przygotować idealne przyjęcia, dawała porady i przepisy, które miały pomóc gospodyniom domowym. Ikoną i guru gotowania była Amerykanka Julia Child. Autorka licznych książek kucharskich, w tym *Mastering the Art of French Cooking* z 1961 r., jak i programów telewizyjnych. Spopularyzowała kuchnię francuską w amerykańskich domach. Przez niemalże 10 lat, kilka pokoleń kucharzy-amatorów zasiadało do jej programów, by nauczyć się nowych potraw. Dużą popularnością cieszą się obecnie brytyjczyści prowadzący m.in. Nigella Lawson czy Jamie Oliver, których przepisy znajdują naśladowców na całym świecie. W Polsce najbardziej znanymi kucharzami są Robert Makłowicz czy Karol Okrasa. W swoich programach ukazują nie tylko potrawy z krańców świata, ale także różne kultury, tradycje i zwyczaje z innych krajów. Widzowie mogą to wszystko obserwować siedząc wygodnie na fotelu w domowym zaciszu.

Robert Makłowicz, s.tvp.pl, CC BY 3.0

Wpływ telewizji na życie człowieka: talk-show

Programy typu talk-show dają możliwość zapoznania widzów z historią życia osób sławnych jak i zwykłych ludzi. Formuła programu ma swoje stałe zasady, gdzie prowadzący zaprasza do studia gości, z którymi rozmawia na ustalony wcześniej temat lub prowadzi luźną rozmowę. Zaproszone osoby to często znani artyści, aktorzy, politycy czy muzycy promujący swoje filmy czy piosenki, a także zwykli ludzie, którzy opowiadają o swoich problemach, ważnych wydarzeniach z ich życia. Za niekwestionowaną osobiwość medialną uznać należy Oprah Winfrey, amerykańską prezenterkę uznawaną za jedną z najważniejszych i najbardziej wpływowych kobiet show-biznesu. W swoim programie *The Oprah Winfrey Show*, porusza wiele problemów społecznych w tym m.in. na temat przemocy domowej, zdrowia czy odżywiania. Wykorzystując swoją pozycję i wpływ na opinie publiczną edukuje amerykańskie społeczeństwo.

Oprah Winfrey, aussiegossip.com.au, CC BY 3.0

Jednym z najdłużej emitowanych i najpopularniejszych talk-show był program *Late Night with David Letterman*. Każdy odcinek zaczynał się od monologu prowadzącego na temat bieżących spraw. Letterman często poruszał tematy polityczne, a jego komentarze, często ironiczne, cieszyły się ogromną popularnością. Równie popularną prowadzącą jest Ellen DeGeneres. Charakterystycznym elementem programu *The Ellen DeGeneres Show*, oprócz ogromnej charyzmy prowadzącej, są wizyty gości, którzy opowiadają zebranej widowni o swoich doświadczeniach życiowych.

„Late Night with David Letterman”, abcnews.com, CC BY 3.0

Pierwszym polskim talk-show w telewizji komercyjnej był program „Na każdy temat”, który zadebiutował w 1993 roku. Prowadzony był przez Andrzeja Woyciechowskiego, następnie Mariusza Szczygła, potem Wiesława Kota i Beatę Sadowską. Gospodarze poruszali tematy kontrowersyjne, łamano tabu, a niespotykany wcześniej sposób prowadzenia, opierający się na luźnej rozmowie, stał się charakterystycznym elementem programu. Ogromną popularnością cieszył się również program „Rozmowy w toku”, prowadzony przez Ewę Drzyzgę. Zaproszeni goście, najczęściej zwykli ludzie, opowiadali w nim swoje historie. Widzowie, mogli wysłuchać często bardzo intymnych zwierzeń i problemów.

„Na każdy temat”, s.redefine.pl, CC BY 3.0

Wpływ telewizji na życie człowieka: reality-show i paradokumenty

Reality-show jest stosunkowo młodym tworem, jednak jego popularność ukazuje drzemiący w nim potencjał, co zdecydowanie przyciąga producentów na całym świecie. Pierwszym tego typu programem był duński *Numer 28*, gdzie w jednym miejscu zebrano nieznanych sobie osoby, by obserwować interakcje między nimi. Programy te, będące niejako eksperymentem socjologicznym, dają ludziom możliwość zaspokojenia potrzeby ciekawości, możemy bacznie przyglądać się losom zupełnie obcych nam osób, szukając w zachowaniach uczestników podobieństw i różnic od nas samych. Popularne programy jak *Big Brother* czy *Bar*, śledziły biorących w nich udział ludzi 24 h na dobę, odzierając ich z wszelkiej intymności, o którą zwyczajni ludzie tak mocno dbają. Program ten przez wiele środowisk

uznany został za demoralizujący a w niektórych krajach był nawet karany za naruszanie obyczajowości.

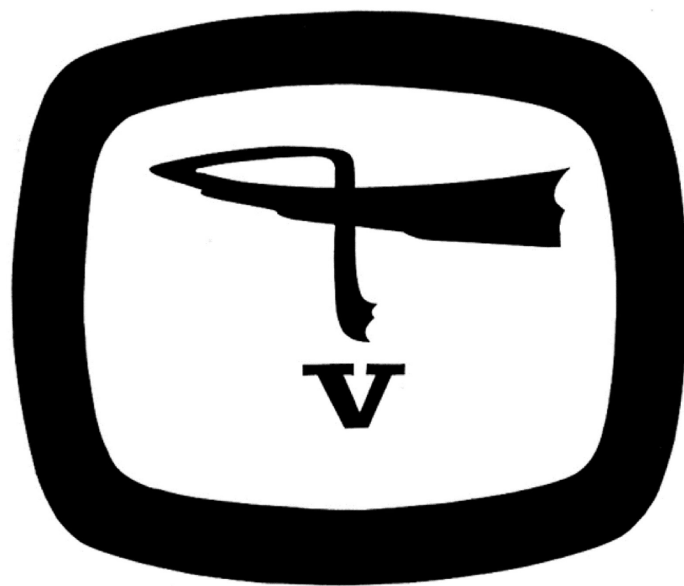
„Big Brother Polska”, ocdn.eu, CC BY 3.0

Podgatunkiem typu reality show są wszelkiego rodzaju programy rozrywkowe konkursy talentów, gdzie osoby prezentują swoje umiejętności wokalne, aktorskie czy akrobatyczne. Głównym celem programu jest wyłonienie zwycięzcy spośród osób prezentujących swoje możliwości artystyczne. Często o przejściu uczestnika do kolejnej fazy programu podejmują zarówno widzowie, dzwoniąc lub wysyłając SMS na swojego faworyta oraz jury.

Ostatnie lata to wzrost popularności seriali paradokumentalnych, produkcjach opartych na łatwych do zrozumienia scenariuszach, gdzie występują postacie fikcyjne odgrywane najczęściej przez aktorów-amatorów i statystów. Swoje *pięć minut* paradokumenty zawdzięczają, podobnie jak reality show, potrzebę zaspokojenia ludzkiej ciekawości. W prostych, kilkunastominutowych odcinkach, widzowie obserwują poczynania osób, które spotykamy wokół nas. Poziom artystyczny opowiadanych historii nie jest tu istotny, ponieważ najważniejsze jest by widz otrzymał odpowiednią dawkę emocji, nawet w bardzo prostej, niewymagającej formie.

„Ukryta prawda”, i.ytimg.com, CC BY 3.0

Teatr Telewizji

Logo Teatru Telewizji, kochamteatr.pl, CC BY 3.0

Teatr Telewizji jest instytucją działającą w Telewizji Polskiej, zajmuje się produkcją i emisją telewizyjnych przedstawień teatralnych. Pierwszy spektakl widzowie obejrżeli na żywo w 1953 r. Na przełomie lat 50 i 60 przedstawienia zaczęto rejestrować na taśmie i stopniowo odchodzono od emitowania ich na żywo. W latach 70 zaczęto je realizować w kolorze, a reżyserzy chętnie korzystali z ujęć plenerowych. Dużą popularnością cieszył się również Teatr Telewizji dla dzieci i młodzieży oraz Teatr Sensacji Kobra. Na scenie Teatru Telewizji pracowało wielu wybitnych twórców teatralnych i filmowych, między innymi Adam Hanuszkiewicz, Jerzy Antczak, Jerzy Gruz, Kazimierz Kutz, Olga Lipińska, Maciej Wojtyśko, Aleksander Bardini, Zygmunt Hübner, Andrzej Łapicki, Jan Świdorski, Andrzej Wajda. Wysoką rangę artystyczną Teatru Telewizji współtworzyli aktorzy, realizatorzy telewizyjni i scenografowie. Spektakle Teatru Telewizji emitowane są na antenie TVP1 i TVP Kultura. Teatr Telewizji stał się ważną instytucją polskiej kultury, a jego marką jest wysoki poziom artystyczny i wartościowy repertuar.

Spektakl „Niespodzianka”, dramat Karola Huberta Rostworowskiego, reż. Jana Świdorski, występują: Halina Gryglaszewska, Jan Świdorski, Jerzy Szmidt, Joanna Szczepkowska, Zbigniew Koczanowicz, Bohdan Ejmont, Tadeusz Jastrzębowski, Jan Piechociński, Jan Prochyra, Bogusław Sar, Paweł Wawrzecki, tvp.pl, CC BY 3.0

Prezentacja pt. *Stacje i programy edukacyjne oraz kulturalne*

Kliknij na poniższą grafikę, aby uzyskać więcej informacji.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DHwIo0VgO>

„Stacje i programy edukacyjne oraz kulturalne”, online-skills, CC BY 3.0

Wpływ telewizji na życie człowieka: podsumowanie

Telewizja ze względu na swoją powszechność, odgrywa znaczącą rolę w propagowaniu wzorców i zachowań, zarówno tych pozytywnych, jak i negatywnych. Stacje telewizyjne mają swoje grono odbiorców, którzy po pewnym czasie zaczynają identyfikować się z danymi programami. Prezenterzy telewizyjni mogą w łatwy sposób zachęcać do konkretnych aktywności, polecać miejsca, w których warto bywać, czy pokazywać jak spędzać wolny czas. Niezwykle ważna jest rola edukacyjna telewizji. Pojawia się coraz więcej audycji, które mają za zadanie promowanie wydarzeń kulturalnych. W ramówkach goszczą transmisje przedstawień teatralnych czy operowych. Prowadzone są dyskusje przez krytyków sztuki na temat premier muzycznych czy filmowych. Wszystko to po to by ukazać widzom, jak ważna jest kultura oraz fakt, iż może ona być częścią naszego życia. Niestety nadal najpopularniejsze są programy, które od widza nie wymagają zbyt dużego wysiłku intelektualnego. Komercyjne stacje nastawione są na zysk, a co za tym idzie, na liczbę widzów, a walory estetyczne czy edukacyjne schodzą na drugi plan. Dlatego warto pamiętać i co ważne wspierać stacje i programy, które swoimi działaniami starają się przybliżyć nam kulturę, ponieważ to ona, jest jednym z czynników, który definiuje człowieka.

Część osób uważa, iż odbiornik telewizyjny jest dziś niepotrzebny, ponieważ wszystkie interesujące ich informacje, filmy, seriale, programy znajduje w Internecie. Z drugiej strony są osoby, które nie wyobrażają sobie życia bez telewizji, która obecna jest w ich domu przez cały dzień

Przy odbieraniu przekazów telewizyjnych istotne jest krytyczne myślenie i poszukiwanie innych alternatywnych źródeł informacji. To jaki wpływ będzie wywierała na nas telewizja zależy tylko i wyłącznie od nas.

Zadania

Ćwiczenie 1

W którym roku John Logie Baird przeprowadził pierwszy w historii pokaz działającego systemu telewizyjnego?

☐ 1916

☐ 1926

☐ 1906

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Przyporządkuj rodzaj programu telewizyjnego do nazwiska prowadzącego.

Martha Stewart

talk-show

David Letterman

program kulinarny

Nigella Lawson

program lifestyle

Ćwiczenie 4

Kto prowadził talk show *Na każdy temat*?

☐ Ewa Drzyzga

☐ Andrzej Wojciechowski

☐ Mariusz Szczygieł

Ćwiczenie 5

Połącz w pary poniższe określenia z odpowiadającą im definicją.

paradokument

Rodzaju konkursu talentów, gdzie ludzie prezentują swoje zdolności wokalne, aktorskie czy akrobatyczne. Głównej decyzji, co do wyboru najlepszego, dokonują widzowie, niekiedy z pomocą jury.

talent-show

Gatunek programu telewizyjnego, w którym prowadzący rozmawia w studiu z uczestnikami na ustalony bądź dowolny temat.

program lifestylowy

Gatunek programu telewizyjnego pokazujący jak gotować, urządzać dom, przygotować przyjęcia, ubierać się, itd.

talk-show

Film fabularny nakręcony w konwencji filmu dokumentalnego.

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Przyporządkuj rodzaj programu do odpowiedniego tytułu.

Bar

talk show

Okrasa łamie przepisy

reality show

Rozmowy w toku

program kulinarny

X-Factor

talent show

Słownik pojęć

Kineskop

urządzenie przetwarzające sygnały wizyjne na obraz oglądany na ekranie; rodzaj lampy obrazowej; ma zwykle postać szklanej, próżniowoszczelnej bańki w kształcie piramidy, której podstawę stanowi prostokątny ekran, a wierzchołek – szczytka z 1 (w kolorze czarno-białym) lub 3 (w kolorze kolorowym) wyrzutniami elektronowymi.

Lampa elektronowa

przyrząd, w postaci próżnioszczelnej bańki (niekiedy wypełnionej gazem) o co najmniej dwu elektrodach: anodzie i katodzie (dodatkowe elektrody są zw. siatkami); pomiędzy elektrodami przepływa strumień swobodnych elektronów, emitowanych z katody pod wpływem dostarczonej z zewnątrz energii.

Promienie katodowe

strumień elektronów biegnący od katody do anody w rurze do wyładowań elektrycznych wypełnionej rozrzedzonym gazem.

Bibliografia

Literatura przedmiotu:

Z. Bajka, *Historia mediów*, Kraków 2008

M. Bogunia-Borowska, *Fenomen telewizji. Interpretacje socjologiczne i kulturowe*, Kraków 2012

A. Briggs, P. Burke, *Spółeczna historia mediów. Od Gutenberga do Internetu*, Warszawa 2010

M. Ejsmont, B. Kosmalska, *Media, wartości, wychowanie*, Kraków 2005

Encyklopedia PWN w trzech tomach, Warszawa 1999

J. Fuksiewicz, *Film i telewizja w Polsce*, Warszawa 1975

T. Goban-Klas, *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*, Warszawa 2017

W. Godzic: *Telewizja – najważniejsze medium XX wieku*, w: *Media audiowizualne. Podręcznik akademicki*, red. W. Godzic, s. 63–103, Warszawa 2010

A. Jaskiernia, *Od telewizji masowej do Netfliksa*, Warszawa 2016

Media a wyzwania XXI wieku, red. M. Bonikowska, Warszawa 2009

T. Pikulski, *Prywatna historia telewizji publicznej*, Warszawa 2002

Popularna encyklopedia mass mediów, red. J. Skrzypczak, Poznań 2000

Uniwersalny leksykon sztuki, Warszawa 2002

Strony internetowe:

culture.pl

sjp.pwn.pl